

Oslo, 20.januar 2026

Kultur- og likestillingsdepartementet

Høringsinnspill – Forskrift om tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet.

Norsk Friluftsliv takker for muligheten til å gi innspill til Kultur- og likestillingsdepartementets høring om forslag til forskrift om tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet.

Norsk Friluftsliv er paraplyorganisasjon for de 19 store frivillige friluftslivsorganisasjonene med til sammen om lag én million medlemskap og rundt 5000 lokale lag og foreninger. Friluftsliv er Norges største fritidsaktivitet og en sentral del av norsk kultur, folkehelse og hverdagsliv. Aktiviteten er lavterskel, inkluderende og den formen for fysisk aktivitet som flest oppgir at de ønsker å gjøre mer av – også blant personer som i dag er lite aktive.

Spillemidlene til anlegg for idrett og fysisk aktivitet er derfor et viktig virkemiddel for å tilrettelegge for friluftsliv og egenorganisert fysisk aktivitet i hele landet.

Norsk Friluftsliv vil særlig fremheve to prinsipielle problemstillinger i høringsforslaget:

- a. Manglende innlemming av friluftsliv som begrep i definisjon og eller formål i forskriften
- b. Manglende likebehandling mellom idretten og friluftslivsorganisasjonene når det gjelder definisjonsmyndighet og søknadsrett.

1. Bakgrunn for høringsinnspillet

Departementet sendte 9. oktober 2025 på høring, forslag til ny forskrift om tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet, som skal forankres i pengespilloven. Departementet legger til grunn at forskriften i hovedsak viderefører gjeldende bestemmelser.

Norsk Friluftsliv deler denne vurderingen, men vil understreke at enkelte av de foreslåtte endringene har betydelige og prinsipielle konsekvenser for friluftslivet, særlig forslaget om at organisasjoner må ha friluftsliv nedfelt som hovedformål for å være søknadsberettiget.

2. Overordnede merknader

Statens idrettspolitikk bygger på et overordnet mål om idrett og fysisk aktivitet for alle. Tilskudd til anlegg skal bidra til at befolkningen, uavhengig av bosted, interesser og organisering, har mulighet til å være fysisk aktive. I Meld.St.26 (2011-2012) er friluftsliv innlemmet i det overordnede målet ved at stortingsmeldingen bruker «idrett og fysisk aktivitet herunder friluftsliv».

For medlemsorganisasjonene i Norsk Friluftsliv er midlene viktige fordi de gir mulighet til å tilrettelegge for både organisert og egenorganisert aktivitet lokalt: Resultatet av tilretteleggingen som organisasjonene gjør kommer hele befolkningen til gode. Det er mange som utøver friluftsliv i Norge både egenorganisert og organisert, men potensialet er stort. Ikke alle finner seg til rette i idretten eller kulturaktiviteter. Det er derfor viktig med bredde i aktivitetstilbudet og tilretteleggingen.

I evalueringsrapporten om anleggsmidler fra Oslo Economics (2020) fremkommer det at seks av elleve fylkeskommuner mener det er for få friluftslivsanlegg til å dekke behovet. Totalt 67 av de spurte kommunene (178) deler denne oppfatningen. Rapporten viser også at det er få friluftslivsanlegg som er søkt om av friluftslivsorganisasjonene. Rapporten anslår at begrensede ressurser og manglende kunnskap om ordningen, samt lav kjennskap blant lag og foreninger i friluftslivet om at de er søkerberettigede, bidrar til dette.

Det at det er få friluftslivsorganisasjoner som i dag søker anleggsmidler, må følgelig ikke brukes som et argument når departementet foreslår å ekskludere svært mange av friluftslivsorganisasjonene fra å kunne søke om tilskudd. Realiteten er at de trenger anlegg, særlig når det gjelder anlegg som er åpne og tilgjengelige for allmennheten. Mangel på søknader skyldes altså begrensede ressurser og manglende kunnskap om ordningen og ikke manglende behov

I et samfunn der økende inaktivitet er en stor utfordring, er det bekymringsfullt at departementet legger til rette for færre nye friluftslivsanlegg både ved å ekskludere 11 av 19 friluftslivsorganisasjoner og begrense fylkene slik at de kun kan benytte inntil 10 % av den tildelte rammen til nærmiljøanlegg., samtidig som en stor andel fylker og mange kommuner

melder om underdekning av denne typen anlegg. Friluftslivsanlegg var også en anleggstype departementet valgte å ikke øke støtten til ved gjennomgang av ordningen i 2025, til tross for at bygging av disse anleggene har hatt betydelig kostnadsvekst på linje med andre anleggs kategorier.

3. Norsk Friluftsliv sine innspill til forskriften

§ 1. Formålsparagrafen;

Norsk Friluftsliv mener forslaget til forskrift reduserer friluftslivets plass i ordningen. Under §1. Formål bør det derfor synliggjøres at friluftsliv inngår i begrepet fysisk aktivitet. Dette er en formulering departementet har benyttet i flere anledninger bla gjentatte ganger i Meld.St.26 (2011-2012). Alternativt kan dette ivaretas ved å innlemme dette i §3.Definisjoner.

Forslag: Tillegg i formålsparagrafen (§ 1). Endringen er uthevet

§ 1 Formål

Tilskuddsordningen til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet skal bidra til å gi den enkelte mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet gjennom den frivillige, medlemsbaserte idretten, og gjennom egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, **herunder friluftsliv.**

§ 4 Økonomisk ramme for tilskuddsordningen, beregningsmodell mv.

Norsk Friluftsliv støtter ikke den foreslåtte begrensningen om at fylkene kun kan benytte inntil 10 % av den tildelte rammen til nærmiljøanlegg. Fylkeskommunene må selv kunne avgjøre fordelingen mellom ordinære anlegg og nærmiljøanlegg. En fastsatt øvre grense for rammene til nærmiljøanlegg vil redusere fylkeskommunenes muligheter til å disponere midlene etter regionale vurderinger og behov.

§ 6 Søknadsberettigede aktører til enkelte anleggs kategorier og til nærmiljøanlegg

Likebehandling av paraplyorganisasjoner

Departementet viser i høringsnotatet til at dagens ordning innebærer at medlemskap i Norsk Friluftsliv automatisk gir søknadsrett, og vurderer dette som lite hensiktsmessig av hensyn til likebehandling. Norsk Friluftsliv er sterk uenig i denne vurderingen.

Flere av Norsk Friluftslivs medlemsorganisasjoner – 4H, Speiderorganisasjonene mfl. samt lokale lag tilknyttet disse har etablert og driftet anlegg som i stor grad brukes av nærmiljøet. Disse vil etter forslaget miste muligheten til å søke midler til anlegg. Eksempler på anlegg: Speiderforbundet har bygget stier, etablert offentlige sanitæranlegg, gapahuker. 4H har bygget en rekke gapahuker til glede for lokalsamfunnet.

I både gjeldende regelverk og foreslått forskrift gis Norges idrettsforbund (NIF) i praksis definisjonsmyndighet over hva som anses som idrett, og hvilke organisasjoner som omfattes av ordningen. Medlemskap i NIF er tilstrekkelig for å være søknadsberettiget

For friluftslivet er det ikke tilsvarende praksis, at det å kvalifisere for å bli medlem av paraplyen Norsk Friluftsliv er tilstrekkelig for å omfattes av ordningen. Norsk Friluftsliv er en etablert paraplyorganisasjon med klare opptakskriterier, demokratisk forankring og bred representasjon av frivillige organisasjoner som “har friluftsliv som sitt hovedformål eller en vesentlig del av aktiviteten” Likevel er altså ikke medlemskap i Norsk Friluftsliv, på samme måte som medlemskap i NIF, tilstrekkelig for å være søknadsberettiget.

Dette er en forskjellsbehandling av sammenlignbare paraplystrukturer, uten at det kommer frem en saklig begrunnelse for dette i høringsnotatet.

Kriteriene for medlemskap i Norsk Friluftsliv og opptak i NIF (utklipp av kriteriene under), har betydelige likhetstrekk blant annet krav til landsdekkende virksomhet, demokratisk organisering, frivillighet og åpenhet. I begge tilfeller avgjøres opptak gjennom vedtak i organisasjonenes øverste organ med kvalifisert (2/3) flertall. Våre medlemmer har friluftsliv sentralt i sitt virke, det er en forutsetning for å bli medlem.

Prinsippet om likebehandling tilsier at paraplyorganisasjoner med tilsvarende rolle, legitimitet og interne kvalitetskrav må behandles likt i statlige tilskuddsordninger.

Hovedkriterier for å bli tatt opp som særforbund: 1. Landsdekkende organisasjon: Må være en landsomfattende organisasjon som organiserer en idrett (eller flere) i Norge. 2. Demokratisk styring: Må ha en demokratisk organisert struktur. 3. Frivillighet: Skal primært kjører på frivillig basis. 4. Aksept av NIFs lovverk: Må forplikte seg til å følge NIFs lover, vedtak og etiske retningslinjer, inkludert nulltoleranse for diskriminering og trakassering. 5. Frivillighet og inkludering: Må arbeide for et felles og mangfoldig idrettsmiljø. Kilde: www.idrettsforbundet.no	Medlemskap kan søkes av landsdekkende, frivillige friluftslivsorganisasjoner som tilfredsstiller følgende krav: 1. har friluftsliv som sitt hovedformål eller en vesentlig del av aktiviteten 2. baserer seg på individuelt medlemskap og er åpen for alle 3. ikke har motorisert ferdsel eller organisert konkurranseaktivitet som hovedformål 4. arbeider i overensstemmelse med NORSK FRILUFTSLIVs formål som er beskrevet i punkt 1. 5. vil delta aktivt i interessefellesskapet Kilde: www.norskfriluftsliv.no
---	--

Norsk Friluftsliv ber om at retningslinjene endres slik at kravet om medlemskap i Norsk Friluftsliv er tilstrekkelig for å være søknadsberettiget aktør.

Dette vil sikre:

- At man anerkjenner etablerte paraplyorganisasjoner på like vilkår
- Respekt for organisasjonenes selvstendige formål
- Et regelverk som i større grad samsvarer med faktisk aktivitet og samfunnsnytte
- Økt fysisk aktivitet og friluftsliv i tråd med ordningens overordnede mål

§6 Søknadsberettigede aktører til enkelte anleggs kategorier og til nærmiljøanlegg

Punkt C endres til:

Norsk Friluftslivs medlemsorganisasjoner

4. Andre innspill til forskriften:

Forholdet til naturmangfoldloven og folkehelseloven – statens ansvar for bærekraft og systematisk folkehelsearbeid.

Miljø og bærekraft

Norsk Friluftsliv vil peke på at forslaget til forskrift ikke inneholder bestemmelser om miljøinsentiver. Norsk Friluftsliv har også tidligere påpekt at spillemiddelordningen i for liten grad vektlegger miljø og bærekraft. Disse innspillene er ikke tatt inn i departementets forslag til forskrift. Norsk Friluftsliv mener forskriften bør henvise til naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper.

Naturmangfoldlovens §§ 8–12 fastsetter miljørettslige prinsipper som skal legges til grunn ved offentlig myndighetsutøvelse, herunder ved fastsettelse og praktisering av forskrifter. Tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet innebærer ofte fysiske inngrep i natur- og friluftsområder. Slike tiltak utløser krav til aktsomhet, kunnskapsgrunnlag og helhetlige vurderinger etter naturmangfoldloven, og prinsippene i loven skal legges til grunn ved offentlig myndighetsutøvelse.

Norsk Friluftsliv mener det bør tydeliggjøres i forskriften – eller i merknadene til denne – at tildeling av tilskudd skal skje i tråd med naturmangfoldlovens §§ 8–12. Dette vil bidra til forutsigbarhet, styrke miljøhensyn i anleggsutviklingen.

Norsk Friluftsliv oppfordrer departementet til å benytte seg av kompetansen i det nylig opprettede kompetansenettverket BIAA - Kompetansenettverk for bærekraftig idrett- og aktivitet, for å sikre løsninger som fremmer en framtidsrettet og bærekraftig forvaltning av spillemidlene.

Folkehelse:

Endringer i folkehelseloven trådte i kraft 1. januar 2026 bla. §22, som innebærer at staten – på lik linje med kommuner og fylkeskommuner – har ansvar for å beskytte, fremme og utjevne helse i befolkningen, samt plikt til systematisk folkehelsearbeid. Hvordan tilskuddet til anlegg for fysisk aktivitet og friluftsliv innrettes, må være et av statens viktigste virkemidler for å oppfylle dette ansvaret.

Herunder hvem som gis søknadsrett og hvilke kriterier som vektlegges, har direkte betydning for befolkningens mulighet til fysisk aktivitet, særlig for grupper som i liten grad deltar i organisert idrett. Forslagets vektlegging av organisasjonenes hovedformål fremfor anleggenes bruk, tilgjengelighet og lavterskelkarakter kan etter vår vurdering svekke ordningens folkehelseeffekt og bidra til økte geografiske og sosiale forskjeller.

Norsk Friluftsliv mener derfor at forskriften bør:

- tydelig forankres i naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper, og
- utformes og praktiseres i tråd med folkehelselovens krav til statlig systematisk folkehelsearbeid og utjevning av helseforskjeller.

Norsk Friluftsliv ber om at følgende ivaretas i forskriften

Tilskudd etter forskriften skal tildeles i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 og understøtte statens ansvar for å beskytte, fremme og utjevne helse i befolkningen etter folkehelseloven.

5. Øvrige kommentarer:

a. Konsekvenser for kompensasjon av mva

Alle anlegg som er berettiget tilskudd fra spillemidler kan søke kompensasjon av merverdiavgift, slik at når man nå faller utenfor disse kriteriene så faller man også utenfor muligheten for mva-kompensasjon. Dette gjør at anlegg bygget for friluftsliv av friluftslivsorganisasjoner som faller utenfor ordningen, ikke kvalifiserer til å søke kompensasjon fra mva. ordningen for idrettsanlegg.

b. Demografiutvikling og framtidige behov for anlegg

Norsk Friluftsliv vil også be departementet vurdere om demografiutviklingen i Norge bør tillegges større vekt ved utforming av regelverk for anleggstilskudd. En aldrende befolkning, økt urbanisering kombinert med spredt bosetting, samt større sosial og kulturell variasjon i befolkningen, tilsier et økende behov for nært tilgjengelige, lavterskel og fleksible anlegg for egenorganisert fysisk aktivitet og friluftsliv.

Disse utviklingstrekkene taler for anlegg som kan brukes av mange, på tvers av alder, funksjonsnivå og organisatorisk tilknytning, og som er lett tilgjengelige i hverdagen. Friluftsliv og nærmiljøanlegg vil i økende grad være sentrale virkemidler for å opprettholde og styrke befolkningens aktivitetsnivå.

En forskrift som i større grad vektlegger organisasjonenes formålsparagrafer fremfor anleggenes faktiske bruk og samfunnsnytte, er etter vår vurdering dårlig tilpasset denne demografiske utviklingen. Dette understreker behovet for en bred, inkluderende og framtidsrettet innretning av tilskuddsordningen.

b. Skiløyper:

Vi støtter Skiforeningens innspill om spillemidler til anlegg allerede i dager lite tilpasset løypearbeid. Skiløyper er både en meget viktig og tradisjonsrik del av norsk friluftsliv. Vi ber departementet derfor å vurdere premissene på nytt.

6. Avsluttende merknad og forslag

Norsk Friluftsliv mener det er uheldig dersom staten, gjennom forskriften, legger press på frivillige organisasjoner for å få dem til å endre sine formålsparagrafer for å tilpasse seg en tilskuddsordning. Dette griper inn i organisasjonenes demokratiske selvstyre.

- Vi ber departementet om å sikre reell likebehandling mellom idretten og friluftslivet ved at:
 - At friluftsliv tydeliggjøres i formålsparagrafen alternativt i §3 Definisjoner.
 - At medlemskap i Norsk Friluftsliv anerkjennes som tilstrekkelig grunnlag for søknadsrett, på lik linje som medlemskap i NIF
- Vi ber departementet om å tydeliggjøre bærekraft og folkehelse i ordningen:
 - Forvaltning av tilskudd etter forskriften skal skje i samsvar med relevant miljø- og folkehelselovgivning.

Norsk Friluftsliv stiller gjerne i møte med Kulturdepartementet for å utdype våre innspill.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
Generalsekretær

Siri Meland
Fagsjef samfunnskontakt

Kopi: Klima- og miljødepartementet